

Әл-Фараби жылына тарту

Алматыда Халықаралық Абай клубы, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті және Әлем халықтары әдебиеті институты әл-Фарабидің 1150 жылдығына орай 15 томдық таңдамалы шығармалар жинағын жарыққа шығарды. Оның жетеуі–қазақ, жетеуі–орыс, қалған біреуі–ағылшын тілінде жарық көрген.

Профсоюз работников КазНУ им. аль-Фараби «Парасат» провел ежегодную отчетную конференцию.

КОНФЕРЕНЦИЯ ПРОФСОЮЗА «ПАРАСАТ»

Рассказывая о работе в 2019 году, председатель профсоюза Т.К. Мекебаев особенно подчеркнул, что решение задач, стоящих перед профсоюзами, стало возможным благодаря укреплению организационного единства, стабильности кадрового состава, развитию информационных ресурсов, уровню взаимодействия профсоюзных организаций подразделений университета с профсоюзом «Парасат» работников КазНУ

Сегодня на учете в профсоюзе находится 4 396 человека, в том числе 183 ветерана. Они объединены в 32 структурных подразделения. На конференции были названы лучшие профорги.

Профсоюз «Парасат» работников КазНУ им. Аль-Фараби в 2019 году систематизировал профсоюзную деятельность по двум направлениям: обеспечение роста профсоюзного членства, предполагающего, что в университете не будет работников, лишённых возможности представлять свои интересы, цивилизованно защищать свои права, максимально использовать механизмы профессионального роста, оздоровления и отдыха, материальной и социальной поддержки, предоставляемые Профсоюзом. Второе направление – чёткое планирование системной работы на основе выделения приоритетных задач и последовательное исполнение намеченного. Все это стало возможным благодаря поддержке руководства КазНУ во главе с ректором Г.К. Мутановым.

Продолжение на 2 стр.

В фокусе ВНИМАНИЯ

На заседании ректората в центре внимания были вопросы, посвященные празднованию 1150-летнего юбилея Абу Насра аль-Фараби.

С докладом о запуске Года Аль-Фараби выступила проректор по социальному развитию Шолпан Джаманбалаева. Спикер рассказала о том, как прошел старт юбилейных мероприятий, о презентации Центра Аль-Фараби и запуске сайта <http://al-farabi.kaznu.kz> на трех языках, работе по созданию Международного Центра фарабиеведов. Шолпан Ерболовна подробно остановилась на цели и направлениях запланированного к запуску онлайн-журнала по принципу «Невидимый колледж» (Invisible College) и организации конференции TedExTalks и других мероприятиях, запланированных в рамках празднования юбилея Аль-Фараби.

Продолжение на 2 стр.

Кітапты шығару жұмысы ҚР Мәдениет және спорт министрлігінің Тіл саясаты комитеті «Мәдениет және өнер саласындағы бәсекелестікті жоғарылату, қазақстандық мәдени мұраны сақтау, зерделеу мен насихаттау және мұрағат ісінің іске асырылу тиімділігін арттыру» бағдарламасы «Әдебиеттің әлеуметтік маңызды түрлерін сатып алу, басып шығару және тарату» кіші бағдарламасы тарапынан қолдау тапқан. Жинақ 5000 мың данамен Алматыдағы «Полиграмфкомбинат» ЖШС-де басылып шықты.

Кітап қазақ және орыс тілдерінде «Қайырымды қала», «Философиялық трактаттар», «Әлеуметтік-этикалық трактаттар», «Музыка туралы үлкен кітап», «Ғылым туралы кітап», «Ой-сана туралы кітап», «Ұстаздың оралуы» және ағылшын тілінде «Virtuous city» атты жинақтардан құралған.

Жинақтың бірінші томында ҚР Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Түркі әлемінің көрнекті мәдени ескерткіші» атты мақаласы жарияланған. Мақалада: «Орта ғасырлардағы Отырар қаласы әлемдік өркениеттің ұлы ойшылдарының бірі–

Әбу Насыр әл-Фарабиді дүниеге әкелді. 2020 жылы ұлы философ, ғұлама ойшыл Әбу Насыр әл-Фарабидің 1150 жылдық мерейтойы ЮНЕСКО көлемінде Қазақстанда әлем халықтарымен бірге атап өтпекпіз. Әл-Фарабидей ерекше тұлға туралы, оның дүниежүзілік мәдениетке қалдырған мұрасы туралы кеңінен толғап келісті ойлар айтар кез келді деп ойлаймын. Әл-Фараби өз дәуірінің де, мына ХХІ ғасыр санатына да жататынын қазақ халқы құрметпен атайды. Осыған орай, дәл бүгін әл-Фараби трактаттарын шет елдердің басты тілдеріне озық ойлы аудармашылары арқылы аударту басты міндетіміз»,–деп атап өтеді.

Таңдамалы шығармалар жинағында ред-коллегия жұмысында Қырымбек Көшербаев (төраға), Роллан Сейсенбаев (жауапты хатшы), Ақтоты Сырғақбаева, Асхат Аймағамбетов, Ғалымқайыр Мұтанов, Ақмарал Сырғақбаева, Жақыпбек Алтаев және тағы да басқа танымал тұлғалар болған. Кітапқа Қазақстанның айтулы суретшілері Н. Бубэ мен А. Ақанаев еңбектері пайдаланылған.

Жалғасы 2-бетте

Продолжение. Начало на 1 стр.

Председатель напомнил, что 13 апреля 2019г. в КазНУ состоялось подписание нового Коллективного договора между работодателем и трудовым коллективом.

В КазНУ этот важный трехсторонний документ заключается на каждые три года и неизменно содержит принципы неукоснительного соблюдения трудового законодательства республики, социальной ответственности исполнительной власти, работодателей и работников, взаимного уважения и максимально возможного достижения компромисса их интересов. Подписанию коллективного договора предшествовало его подробное обсуждение во всех подразделениях.

Каждому подразделению выдаются талоны на льготное питание. В профкоме создана комиссия по проверке работы столовых и буфетов. Ведется работа по организации на территории КазНУ охраняемых автостоянок, по определению скидок за учебу детям, чьи родители работают в КазНУ.

Среди культурно-массовых мероприятий особенно были выделены спартакиада «Здоровье», «Неделя чистоты», конкурс «Лучшая юрта». Как всегда, резонансным был конкурс «Лучший по профессии-2019» среди вспомогательного персонала университета.

Постоянно ведется работа с детьми работников университета. В День защиты детей прошли мероприятия на военной кафедре, во Дворце студентов, в биологическом музее и научной библиотеке. Перед 1 сентября 211 будущих первоклассников получили портфели, тетради, ручки, карандаши, пеналы, краски и фломастеры. На Новый год ребята посетили спектакль «Приключения супергероев».

Важное место в социальной политике членов профсоюзного комитета профсоюза «Парасат» занимает организация летнего оздоровительного отдыха. Выделялись места в СОЛ на Иссык-Куле, дотировались путевки в санатории, проводились туры выходного дня.

РЕКТОРАТ

Продолжение. Начало на 1 стр.

В свою очередь «План мероприятий КазНУ по подготовке и проведению 1150-летнего юбилея Абу Насра аль-Фараби» представил проректор по научно-инновационной деятельности Тлеккабул Рамазанов. В своем докладе спикер сделал акцент на вопросах организации международных научно-практических конференций, посвященных наследию Аль-Фараби, представил список ученых, опубликовавших статьи по исследованию трудов ученого (база данных Scopus), организации серии Science Talks и запуске на базе КазНУ нано-технологической долины Al-Farabi.

О географии международной экспедиции «По следам Аль-Фараби» и запланированных в рамках экспедиции мероприятиях рассказал проректор по интернационализации и коммерциализации Мехмет Арслан.

На заседании ректората также выступила директор Центра по стратегическому развитию Гульшарат Минажева. Доклад спикера был посвящен мероприятиям по повышению стратегических показателей кафедр и факультетов. В ранжировании кафедр были приняты во внимание итоги индикативного плана за прошлое полугодие. Отметив успехи кафедр-

КОНФЕРЕНЦИЯ ПРОФСОЮЗА «ПАРАСАТ»

Все делегаты конференции высоко оценили работу профкома. Оценку профсоюзной работе дали Б.Б.Карибаев – заведующий кафедрой истории Казахстана, Ж.М. Мусульманова – библиотекарь менеджер, М. Оспанбаева – ведущий специалист кафедры физвоспитания и спорта, Е.Б. Аякешов – преподаватель факультета филологии и мировых языков, М.К. Кожабергенова – ведущий специалист медицинского факультета.

Председатель ОО «Казахстанский отраслевой профессиональный союз «Парасат» обучающихся и работников образовательных учреждений и научно-инновационных организаций» Д.Ж. Жанатаев не только дал высокую оценку работы нашего профсоюза, но и вручил Т.К. Мекебаеву медаль «Кәсіподаққа еңбегі сіңген қайраткер» от Территориального объединения профсоюзов «Алматинский союз профсоюзов».

И.о первого проректора М.М.Буркитбаев, давая оценку деятельности профсоюза, отметил, что благодаря профсоюзу в университете

поддерживается благоприятный морально-психологический климат и решаются многие острые вопросы. На данном этапе развития высшего образования профсоюзная работа в рамках университета приобретает первостепенное значение. Создать здоровый моральный климат, укрепить стабильность трудовых отношений в условиях вуза, осуществлять юридическую и правовую помощь – основные задачи в сплочении коллектива.

Только в таком коллективе, где профсоюз и администрация заинтересованы в создании хороших условий труда для сотрудников, они будут чувствовать себя комфортно и уверенно.

Девиз современного вузовского профсоюза формируется согласно концепции слышащего государства, провозглашенной Президентом Казахстана К. Токаевым: Сильный профсоюз – слышащий профсоюз!

Соб. корр.

В фокусе ВНИМАНИЯ

лидеров, спикер подробно остановилась на группе отстающих по трем направлениям: УМР, НИР и СВР (учебно-методической, научно-исследовательской и социально-воспитательной работе).

Во время обсуждения итогов ранжирования кафедр ректор КазНУ академик Галым Мутанов задал вопросы заведующим кафедр,

выясняя причины отставания по вышеуказанным показателям. В связи со стратегическими задачами, стоящими перед университетом, Галым Мутанов потребовал принять меры по повышению показателей, усилить работу с экспертами, публикационную активность, социально-воспитательную работу.

Соб. корр.

KAZNU.KZ

12-13 fevralá 2020 goda v Kazhskom nacionalnom ýniversitete imeni al-Farabi proidet 50-á mejdýnarodnaia náychno-metodicheskaja konferensia «Covremennaja interpretatsia pedagogicheskoi koncepsii al-Farabi v ýsloviah sífrovizasi obrazovaniá».

Konferensia prohodit v ramkah prazdnovaniá 1150-go ýubileia al-Farabi. Aktýalnost tematiki konferensii ishodit iz tvorcheskogo nasledia myslitelá, kotoroe proniknyto ideiam gýmanizatsii i demokratizatsii obshestva pýtem ýlýchsheniá ego sredstvami vospitaniá i obrazovaniá, poetomy orientirovka na pedagogicheskie i metodicheskie osnovy ego koncepsii sozvýchna sovremennym trebovaniám.

V preddverii konferensii na fakúltetah ýniversiteta proshli vstrechi s rabotodatelámi po razrabotke modeli vypýsknika po obrazovatelnyh programam (na osnove missii ýniversiteta, NRK, ORK, professionalnyh standartov).

Na plenarnom zasedanii, master-klassah, seksionnyh zasedaniáh, krýglyh stoláh, diskýssionnyh ploshadkah fakúltetah ýniversiteta ýchastniki konferensii obsýdat: model kompetensii vypýsknika výza v sovremennyh ýsloviah; prófil kompetensii prepodavatelá výza v ýsloviah sífrovizasi obrazovaniá; sistemy obýcheniá i attestatsii prepodavatelei výza; mehanizmy motivatsii pedagogicheskoi detatelnosti prepodavatelei výza; novye informatsionnye tehnologii v obrazovatelnom prosese; novye formy vzaimodeistviá srednego i vysshego obrazovaniá v podgotovke kadrov.

QazUÝ-da Túrksoi kafedrasynyń 1-3 kýrs stýdentterine «TÚRKSOI» halyqaralyq uıymy atynan shákirtaqy tabystaý rásimi ótti.

Marapattaý rásiminde «TÚRKSOI» halyqaralyq uıymynyń bas hatshysy Qaseinov Dúisen myrzanyń atynan uıymnyń Qazaqstan Respýblikasynndaǵy ókili Asqar Turǵanbai sóz alyp, TÚRKSOI halyqaralyq uıymynyń 2015 jýldan beri QazUÝ-dyń senimdi seriktesi bolyp tabylatyndyǵyn jáne bylǵy oqý jylynda Túrksoi kafedrasynyń úzdik oqıtyn stýdentterine jalpy sommasy 1 mln. teńge kóleminde shákirtaqy usynylǵanyn aıtty.

Qazirgi jahandany zamanynda Túrk halyqtarynyń birligi men olardyń arasynda tarihimádeni sabaqtastyqtyń damýyna sińirip jatqan eńbegi jáne ýniversitetpen udaiy baılanysta bolyp, stýdentterdi yntalandyry maqsatynnda arнай shákirtaqy taǵaıyndaǵany úshin QazUÝ rektory Galym Mutanov ýniversitet uıymy atynan TÚRKSOI halyqaralyq uıymyna alǵys bildirdi.

Shákirtaqy iegeri atangan Toiboldy Algerim, «TÚRKSOI» halyqaralyq uıymy men ýniversitettiń jastardyń sapaly bilim alýyna bergen múmkindikterine sheksiz rızashylyq bildirip, ustazdardyń ózderine arsqan senimin aqtaп, jaqsy maman iesi bolatyndyǵyna sóz berdi.

Qыр Shygýs kafedrasynyń koreitany bóliminde korei tilin tereńdetip oqıtý boıynsha onlain kýrstarynyń granttyq jobasy iske asyrylyda. Granttyq joba Koreia qory (The Korea Foundation) men Sýkmóng qyzdar ýniversitetiniń (Sookmyung Women's University) qarjylai qoldaýymen júzege asyrylyda. Sýkmóng ýniversiteti halyqaralyq oqý ornynyń mártebesin rastaityn IEQAS (International Education Quality Assurance System) sertifikatynyń iegeri. Onlain kýrstar Sýkmóng ýniversitetiniń baǵdarlamasy negizinde jasalǵan, video leksialardy osy ýniversitetiń profesoralary júrgizedi. Oqıtýshylar quramy korei tiliniń lngvistikasyn oqıtýga mamandanan PhD doktorlary men magistrlerinen turady.

Atalǵan kýrs bir semestr boıy aptasyna 3 akademialyq saǵattan oqytylady. Oqý baǵdarlamasy óte tanaqty oilastyrylyp qurastyrylǵandyqtan, kýrsty basynan aıaǵyna dein muqat tyńdap zerdeley usynylady. «Sheteldikterge arnalǵan korei tili (1 deńgei)» onlain kýrsy seisenbi kúnderi, «Sheteldikterge arnalǵan korei tili (2 deńgei)» onlain kýrsy juma kúnderi ótkizilýde. Onlain kýrsty koreitany bóliminiń 50-den astam 1-2 kýrs stýdentteri tyńdaıda. Kýrs aiaqталғаннан кейін аталған pándер stýdentterdiń transkriptine engiziledi.

12-13 fevrala sostoitsya konferentsia na temu «Sovremennaja interpretatsia pedagogicheskoi koncepsii al-Farabi v usloviah sífrovizatsii obrazovaniá»

ҚР Білім және ғылым министрлігінің қолдауымен «Өрлеу» біліктілікті арттыру Ұлттық орталығы акционерлік қоғамы ұйымдастырған «Латын графикасына негізделген қазақ әліпбиіне көшу жағдайында ЖОО оқытушыларының біліктілігін арттыру» атты курсын әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің оқытушы-профессорлар құрамы тыңдаған онлайн вебинар түріндегі сабақтар Нұр-Сұлтан қаласында аудиторлық дәріспен жалғасын тапты.

«Өрлеу» БАҰО АҚ ҚР ББЖҚ БАРИ-дің тренерлері филол.ғ.к., қауымдастырылған профессор Нұргүл Алдабек, аға оқытушы Сандуғаш Көмекова курстың бағдарламасын мазмұнды ұйымдастыра білуімен қатар сабақ сайын әртүрлі әдіс-тәсілдерімен бөлісті.

Латын графикасына көшу – тілдің табиғатын сақтау. Демек, тілдің қызметін терең түсіне отырып, тіліміздің әуені мен әуезін жаңғыртуды көздейтін жаңа әліпбиді халыққа тиімді әрі оңай жолмен жеткізу. Курстың бірінші күнінен бастап, А. Байтұрсынұлы атындағы Тіл білімі мен жазылымдағы көзшалымдық атындағы «Тіл-қазына» ұлттық ғылыми-практикалық орталығы Қазақ әліпбиін латын графикасына көшіру жөніндегі ұлттық комиссиямен бірлесіп ұсынған 107 параграфтан тұратын жаңа емле ережелерін басшылыққа ала отырып, жаңа әліпбиді келешекте көпшілікке үйретуде, оқылым мен жазылымдағы көзшалымдық қолдағдыларын қалыптастыруда «Топтық жұмыс», «Балық қаңқасы», «Баспалдақ», «SWOT талдау», «SinkVein» және т.б. инновациялық әдістерді тиімді

ЛАТЫН ҚАРПІНЕ ДЕГЕН ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҒЫН АРТТЫРДЫ

пайдалану мәселелері қарастырылды. Жазу емлесіне байланысты ойлар жан-жақты талданып, курс тыңдаушыларының кәсіби құзіреттілігін арттыра түсті.

Курс барысында пікірталас тудырған өзекті мәселелер: таңбалардағы ұқсас келетін дыбыстар, қосар дыбыстар, шеттілдік, кірме сөздердің жазылу емлесіне байланысты екіұшты ережелер, тасымалдауға қатысты ойлары жан-жақты талданып, курс қатысушыларының латын қарпіне деген қызығушылығын арттыра түсті.

Курс тыңдаушылары «Латын графикасына негізделген қазақ әліпбиіне көшу жағдайында ЖОО оқытушыларының біліктілігін арттыру» курсының жоғарғы деңгейде өтуіне басшылық етіп отырған ҚР Білім және ғылым министрлігіне, «ЖОО кейінгі білім беру» департаментіне, «Өрлеу» БАҰО акционерлік қоғамына алғыс білдіреді.

Осы орайда тұтас Қазақстан қоғамында резонанс тудырып, тілдік саясат, тілдік жоспарлау мәселелерінің оңтайлы шешімі ретінде бірауыздан мақұлданып отырған жаңа әліпбиді жалпы халыққа насихаттап, уақыт жағынан ұтымды меңгертудегі өз оқытушыларының рөлін терең түсініп, «Өрлеу» біліктілікті арттыру институтындағы әдіскерлермен тәжірибе алмасуға мүмкіндік тудырған әл-Фараби атындағы ҚазҰУ ректоры Ғалым Мұтанұлына, университеттің оқу-әдістемелік бөлімі басшылығына, филология және әлем тілдері факультетінің деканы Өмірхан Әбдиманұлына, жалпы тіл білімі және еуропа тілдері кафедрасының меңгерушісі Гүлмира Баянжанқызына алғысымыз шексіз!

**А. ТАУСОҒАРОВА, ф.ғ.к., доцент,
С. БЕКТЕМИРОВА, ф.ғ.к., доцент м.а.**

«ӘЛ-ФАРАБИ» ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ОЛИМПИАДАСЫ

Биыл ғұлама ойшыл Әбу Насыр Әл-Фарабидің 1150 жылдығына орай әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде ТМД, алыс және жақын шетел және еліміздің 11-12 сынып оқушылары арасында халықаралық «Әл-Фараби» олимпиадасы басталды.

2020 жылдың 21 қаңтарынан бастап «Әл-Фараби» олимпиадасына тіркелу және байқау тестілеу өтуде. Олимпиада үш кезеңнен тұрады. Бірінші және екінші кезең On-line режимінде www.kaznu.kz сілтемесі бойынша <http://online-test.kaznu.kz> сайтында өтеді. Олимпиаданың үшінші кезеңінде жеңімпаздар ҚР БҒМ-нің I, II және III дәрежелі дипломдарымен марапатталады, бұл жоғары оқу орнына түсу кезінде артықшылық құқығын береді, сондай-ақ ҚазҰУ-дың ішкі грантына ие болады. Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дің шетелдік талапкерлері үшін университетке түсу емтихандарынан босатылып, ішкі грантты иеленуге мүмкіндік береді.

Олимпиада қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде 13 жалпы білім беретін пәндер бойынша өткізіледі. Қазақстандық оқушылар үшін I кезең 17-18 ақпан аралығында, ал II кезең – 4 наурыз күні онлайн режимінде өткізіледі. Шетелдік оқушылар үшін I кезең 2020 жылдың 19 ақпанында өтеді.

II кезең 4-наурызда барлық мемлекетте, бір уақытта онлайн режимінде өтеді. Қазақстандық оқушылар үшін III кезең 2020 жылдың 2-3 сәуірінде әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-да басталады.

Шетел оқушылары үшін III кезең аңгімелесу түрінде 27 наурызда өтеді. Толық ақпаратты біздің сайтымыздан «Оқуға түсушілерге» бөлімінен біле аласыздар.

kaznu.kz

Жалғасы. Басы 1-бетте

Әл-Фараби жылына тарту

ЮНЕСКО-ның Бас директоры Одри Азулай: «Шығыстың ұлы ойшылының шығармашылық мұрасына деген үлкен қызығушылық бүкіл әлемде және Қазақстанда да толассыз артып келеді. Әл-Фарабидің өзінен кейінгі мәдениетке, Шығыс және Орталық Азия халықтары, соның ішінде дүйім түрткі жұрты мен қазақ халқының мәдениетінің дамуына ықпалы ұзақ және жан-жақты болды. Тарихи деректер Фарабидің қазақ халқының құрамына енген түркі тайпасының дәулеті ортасынан шыққандығын негіздейді. Әл-Фарабидің туған жері Отырар қаласы, онда қалыптасқан өркениет ортағасырлардағы тарихи қатынастар мен сауда жолдарының торабындағы аса ірі мәдениет пен ғылым орталығы болды», – деп «Рухани ұстаз» атты мақаласында Фараби әлеміне өз пікірін білдіреді.

15 томдықты шығарылуын басқарған және құрастырған Роллан Сейсенбаев «Алла тәрбиелеген адам баласы» атты эссесінде: «Әл-Фараби бабамның ұлы еңбектері елінің есінде мәңгі сақталсын, әм ұрпақтан ұрпаққа қасиетті сөздері қазақ ұлтының өлмес белгісіндей санау да бекуге жазсын! Ал Тәңірім тәрбиелеген Адам ұлы Әбу Насыр Мұхаммад ибн Мұхаммед ибн Тархан ибн Ұлағ әл Фараби ат-Түкрі мәңгі ғұлама! Сен соны жадыңнан шығарып алып жүрме, қазақ ұланы», – деп жазады.

–Әл-Фараби сияқты ірі тұлғаның пайда болу жағдайларын түсінуіміз

үшін, мәдениет феномендеріне дүниежүзілік тарихтың шеңберіндегі байланыс, сабақтастық тұрғысынан қарау–методологиялық алғышарт болып табылады. Міне, сондықтан да, сол дәуірдің түрлі халықтарының мәдени дәрежесін, олардың байланыстарын, әл-Фарабидің ұстаздары туралы және оның жолын ұстанғандар туралы нақтылы мәліметтерді зерттеу, зерттегенде тарихқа сүйене отырып зерттеу–рухани мәдениеттің, ғылымның және философияның тарихын түсіну үшін деректердің сарқылмас көзі болады, – деп жазады Фарабитануды алғаш зерттеген ғалымдар Бабоджан Гафуров пен Ағын Қасымжанов «Әл-Фарабидің әлеуметтік-этикалық көзқарастары туралы» атты мақаласында. Сонымен қатар, Б. Кедров, Ш. Есенов, А. Қасымжановтың «Әл-Фарабидің философиялық көзқарастары» атты мақаласы кітапта Фарабитануда үлкен ойға жетелейді.

Кітапта фарабитануда елеулі еңбек етіп келе жатқан отандық ғалымдардың пікірлер де орынды жазылған. Ең бастысы, әл-Фарабидің мұрасы қайта жаңғырып, жаңаланып, оқырманға қайта ұсынылып отыр. Кітаптың бір емес, бірнеше тілде қатар жариялануы, Фараби еңбектерімен жақынырақ танысуымызға мол мүмкіндік береді.

Досжан БАЛАБЕКҰЛЫ,
философия кафедрасының
3-курс PhD докторанты

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың ғылыми мәжілісінде ҚР 2019 жылғы Ғылым және техника саласындағы мемлекеттік сыйлығының лауреаттары атанған авторлық ұжым атынан география ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА академигі, ҚР Ғылым және техника саласындағы мемлекеттік сыйлығының екі мәрте лауреаты Ахметқал Рахметоллаұлы Медеу география және табиғатты пайдалану факультетінің студенттеріне 1 млн теңге көлемінде демеушілік шәкіртақылар табыстады.

ТАҢДАУЛЫ ЫНТАЛАНДЫРУ

Аталған шәкіртақы мен сертификаттарға «География» «Жерге орналастыру», «Кадастр» мамандықтары бойынша білім алып жатқан жеті студент – Жанель Алиева, Салтанат Тазабек, Гүлфат Жақсыбай, Андрей Яковенко, Шыңғыс Исман, Дана Атымтаева, Әсем Исах ие болды.

Ұсынылған демеушілік шәкіртақы студенттердің оқу үлгерімін жақсартуға, ғылыми-зерттеу жұмыстарына қызығушылығын арттыруға және қоғамның интеллектуалды әлеуетін қалыптастыруға ықпал ететіні анық.

А.Р. Медеу басшылық жасайтын институт атынан бірнеше жылдар бұрын да география, жерге орналастыру және кадастр кафедрасының студенттеріне арнайы шәкіртақы ұсынған. Университет ректоры, академик Ғалымқайыр Мұтанов өзара сыйластық пен білімді дәріптеу

жас ұрпаққа көрсетіліп отырған өнеге екендігін атап өтіп, ҚР БҒМ география институтының директоры, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, 2013 және 2019 жылдардағы ғылым және технологиялар саласындағы Қазақстан Республикасының Мемлекеттік сыйлығының лауреаты Ахметқал Медеу «Ерен еңбегі үшін» мерейтойлық медалімен марапаттады.

География, жерге орналастыру және кадастр кафедрасының ұжымы марапаттау шарасына демеуші болған «География және су қауіпсіздігі институты» ұжымына зор алғысын білдіре отырып, тағайындалған шәкіртақы жастардың білімге деген құштарлығын арттырып, оқу жылы барысында түрлі қажеттіліктерін алуға септігін тигізеді деген сенімде.

География, жерге орналастыру және кадастр кафедрасы

Мұстафа Шоқайдың әл-Фараби туралы мақаласы табылды

XX ғасыр басындағы қазақ рухани элитасының мұрасын танып-білу, жастарға таныстыру бүгінгі күннің ең өзекті мәселелерінің бірі деп ойлаймыз. Біздің болашағымыз жастар бүкіл түркі әлемінің рухани мұраларын, сондай-ақ XX ғасыр басындағы Алаштың біртуар азаматтарының еңбектерін философиялық ойларын, ғылыми мұраларын білуі тиіс. Осы тұрғыдан алғанда мақалада Алаштың біртуар азаматы Мұстафа Шоқайдың бүгінгі күнге дейін белгісіз болып келген мақаласы жөнінде сөз айтпақпыз.

(«сверхчеловек») салыстыра отырып, қатар қояды. Дүниежүзілік соғыс алдында, фашистік үгіт-насихат жағдайында бұндай ойлар мүдделі жақ тарапынан бірден қолдауға ие болып, вермахт идеясы үшін «жұмыс жасауы» мүмкін еді. Кәсіби заңгер (Санкт-Петербург университетінің түлегі), ақиқат үшін күресуші Мұстафа Шоқай жарияланған еңбекке өз ойын білдіріп, бірден мағыналық жағынан сәйкессіздік барын білдіреді. 1941 жылы жазылған оның жазбалары кейінірек «Түркістан» журналында орыс тілінде жарық көрді. Оның достары мен замандастары М.Шоқай қайтыс болғаннан кейін, отанын азат етуді арман тұтқан қазақ күрескерінің 60 жылдық мерейтойы қарсаңында «Түркістан» деген атпен 1949/1950 жылғы желтоқсан айындағы журналдың номеріне жариялайды.

Бұл басылым Мұстафа Шоқайдың түркілердің мәдени мұрасын жанын сала қорғағандығын, фашизм мен расизмнің қауіптілігін алдын - ала білгендігін дәлелдейді. Тарихтың тағлымы бойынша: үлкен әлемге жол ашатын шет тілдерін білу өз кезегінде жеке тұлғалық дамуға көмектеседі. Бұл аксиома Орталық Азиядан шыққан тамаша қайраткерлер әл-Фараби мен Мұстафа Шоқай өмірлері арқылы дәлелденді.

«Түркістан» мақаласы екі бөлімнен тұрады. Бірінші бөлімде «Түркістан» ұғымының географиялық және этносаяси мәні, әлемдік тарихтағы аймақтың орны түсіндіріледі. Ары қарай Шоқай осы аймақтың интеллектуалды тарихында өшпес із қалдырған тұлғалар туралы былай дейді: «сунниттік-мұсылмандық түркілердің отаны әрі бесігі болып табылатын Түркістан, Ирандық шиизмнің ықпалын сіңіре отырып, жалпы мұсылмандық мәдениет пен ғылымға есімі әлемге әйгілі тұлғаларды тудырды. Солардың ішінен ең ірі және Еуропалық ғылыми ойдың дамуына ықпал еткен ірі тұлғаларды атап өтеміз».

Мұстафа Шоқайдың мақаласында

Мұхамед әл-Хорезми, Әбу Насыр әл-Фараби, Әбу-Әли Ибн-Сина, Улығбек, Бурхан-ад-Дин Маргина, Мухаммед-ибн-Исмаил Бұхари, Бабыр Сұлтан есімдері аталады. Математика теориясының негізін қалаушылардың бірі болып табылатын әл-Хорезмиге берген ғылыми қысқаша сипаттамасында М.Шоқай кеңестік түрколог және ирантанушы Е.Э. Бертельстің еңбектеріне сілтеме жасайды.

Мұстафа Шоқай жақсы сарапшы болатын. Ол заманауи кітаптарды ыждақаттылықпен оқи білді. Осылайша ол, француз зерттеушісі-арабтанушы барон Карра де Во (Карра-де-Во, Бернар 1867 жылы туған француз шығыстанушысы, «Orient chrétien» негізін қалаушылардың бірі, Париж қаласындағы католик институтында араб тілінің профессоры болып қызмет атқарған) 1920 жылдары «Les Peaseursdel' Islam» («Ислам ойшылдары») деген атпен жарық көрген 5 томдық энциклопедиясымен танысқаннан соң біледі. Ондағы мұсылман ойшылдары туралы жинастырылған ақпараттармен танысып, ішінде әл-Фараби мен оның қайырымды қала трактаты туралы да мәліметтерді кездестіреді.

Жоғарыда аталып өткендей, XX ғасырдың екінші онжылдығы фашизм идеясының таралуымен ерекшеленді. Бұл қауіпті үдеріс ғылыми әлемге де әсер етпей қоймады. Ортағасырлық философтардың трактаттары мен Ницше көзқарастарын қатар қарастыра отырып, бұдан барон Карра де Во да қашып құтылмады.

Әл-Фараби ілімінің негізгі мәнімен жақсы таныс Мұстафа Шоқай батыл түрде түркі ойшылын қорғауға ұмтылды. Егер барон Карра де Во: «қоғамдағы зорлық-зомбылық пен күштің рөлі туралы ойлар өзгеше күйде Ницшенің кейінгі тұжырымдамаларына жақын келеді»,—деп жазса, Мұстафа Шоқай бұндай анықтамамен келіспейді. Шоқай ашық түрде: «күш пен зомбылыққа және олардың қоғамдағы рөліне деген қатынас әл-Фарабиде мүлде басқаша, неміс

мен теология негізінде нацизм идеясын негіздеу мақсатындағы тоқтаусыз ізденістер өз кезегінде ориенталистика ғылымын дамуға жетеледі.

Мұстафа Шоқай мен басқа түркістандықтардың түркілер мұрасын насихаттауға тигізген ықпалы әзірше толықтай өз деңгейінде дәлелденген жоқ. Алайда, М. Шоқайдың француз ғалымы Жозеф Кастаньемен бірге жазған эпистолярлық мұрасы қазақ интеллектуалының еуропалық әріптестерімен ақпараттық әріптестікте болғандығына дәлел бола алады.

Еуропада соғыс жағдайындағы кезеңде, герман және итальян фашизмінен нәр алған ақ арийлік ұлттардың басымдығын жақтайтын идеология өсіп шықты. Ницше тұжырымдамаларын ұлттық-социализм идеологтары әдейілеп көптеп насихаттай бастады. Мистицизмге деген қолдан жасалған қызығушылық жасалынды – осы жерде, Шығысты зерттеу (ориенталистика) мен шығыс философиясына бетбұрыс сипат алды. Еуропалық мәдениеттанушылардың ортағасырлық қолжазбаларға деген қызығушылығын осымен түсіндіреді: барон Карро христиандық ілім мен исламды қатар қарастырып, түркі философы әл-Фарабидің еңбектері оның назарын аударды.

Әл-Фараби ілімін насихаттауда Карронның сіңірген еңбегін мойындай отырып, Мұстафа Шоқай онымен пікір-таласқа түседі. Оның ойынша, әл-Фарабидің «қайырымды қала үлгісінің» мәнін қарастыру барысында теріс түсіндірулерге жол бермеу керектігін баса айтады. Шоқай сенімді түрде әл-Фарабидің Ницшенің «үстін адам», «үстін ұлт» секілді идеяларымен ортақ ештеңе жоқтығын негіздейді. Мұстафа Шоқай құқық қорғаушы рөлін атқаратынын мақтан тұтады. Шоқайдың әл-Фарабидегі Ницше идеяларын терістеуі, оның расизмді қабылдамағандығын, сондай-ақ, қосымша бұл дәлел, оның фашистік идеологияны жақтамағандығын көрсетеді. Бұл мақала 1941 жылы Гитлер мен партиясының мақсаттары анық болған кезде жазылғандығын еске саламыз.

Еуразияшылық, ізгілікті қоғам мен адамгершілік жетілудің шыңы болып табылатын «үстін адам», бірегейлік мәселелері М. Шоқай қызығушылық танытқан тақырыптар еді. Ол тек саясаткер, публицист қана емес, сонымен бірге ойшыл һәм идеолог болғандығын мойындауымыз қажет.

Бір сөзбен айтқанда, бүгінгі таңда да әл-Фарабидің шығармалары ғалымдарды қызықтырады және шындықты іздеуде қайта оған оралуды қажет етеді. Тіпті бүгінгі күні, XXI ғасырда да бейбітсүйгіш түркілік ой-сана оны лайықты дәрежеде биіктікке қоя білуде.

Қорытындылай келсек, әл-Фарабидің ілімі аталатын М. Шоқайдың көпшілікке онша мәлім емес «Түркістан» (1941) мақаласы ғылыми айналымға жаңа деректер енгізді. XX ғасырдағы қазақ полиглоты Түркістан тарихын жетік біле отырып, Еуропаның белгілі ғалымдарымен тең дәрежеде философиялық категориялармен пікір таластыра алды.

Заманауи оқырманға ортағасырдағы ойшылдың теориялық тұжырымдамаларын талқыға салған қазақ саяси қайраткері мен француз мәдениеттанушылары, арабтанушылары арасындағы ой-талқыны білу бүгінгі күні де маңызды әрі қызықты болатындығы сөзсіз.

Жақыпбек АЛТАЕВ,
философия кафедрасының
профессоры, филос. ғ.д.,
фарабитанушы;

Гүлнар МҰҚАНОВА,
т.ғ.к., профессор

«Сән-салтанат қауымынан аулақта және олардың көзіне түспей мұсылмандардың аса ұлы ойшылдарының бірі әл-Фараби өмір сүрді. Оның медицина мен музыка жайлы еңбектері гibrат аларлық асқан үлгілер қатарына қосылады. Ал араб философиясында сіңірген зор еңбегі оның заңғар есімін мәңгілік етті».

Х.А. ГИББ, ағылшын арабисі

философияна қарама-қайшы келеді. Егер Ницше үшін ізгілік (добро) – жоғары таптың төмен тапқа билік жүргізуі, яғни, «үстін адамның» («сверхчеловек») қарапайым адамдардан жоғары тұруы болып табылса, Фараби үшін күш пен зомбылық «адам философиясындағы қатыгездік ауруы» және бұл туралы «Қайырымды қала» авторының жетілмеген қалалар туралы бөлімінде ерекше түрде көрсеткендігін айтады.

XX ғасырдың алғашқы жартысында еуропалық философиялық дискурста түркі ғылымы мен оның жетістіктеріне деген ерекше қызығушылықтың болғандығын атап өтуіміз қажет. Мамандардың айтуынша, 1930-1932 жж. Парижде әл-Фарабидің «Музыканың үлкен кітабы» атты шығармасының алғашқы бөлімін Эрланже француз тіліне аударды.

Осылайша, келесідей деректерді келтіруге болады. Түркі философиясының Ренессансы Еуразиялық кеңістікте өзіндік орынға ие болды. Отырардан шыққан ойшыл трактатындағы идеалды әлеуметтік-қала бейнесі еуропалық интеллектуалды қауымдастыққа жақын болғандығын, ондағы идеялардың нацистік фетиштерге қарсы тұрғандығы нақтыланды. Бір жағынан, Гитлердің бұйрығы бойынша шығыстық мистика

175 ЖЫЛ

Абай Құнанбайұлының мерейтойы

The image of ISKANDER IN ABAI'S POETRY

**Both strength and courage had Iskander
But he was vain, a vain ambitious man.
Abai**

In the creative heritage of Abai there are poems "Iskander", "Masgut", "Azim". These poems have contributed a lot to the development of the lyric and epic genre in Kazakh literature. Outwardly, Abai's poems resemble the samples of poetry that is widespread in the East, in the spirit of the literary tradition – nazirs (development or continuation of the theme sung by predecessors). However, the ideological and artistic content of Abai's works goes beyond the scope of nazirs: here the great poet is independent of oriental patterns.

The year of creation of "Iskander" is unknown, but judging by the main message of the poem it is possible to assume that Abai was already in his adult years. We presume that before creating the poem "Iskander" Abai very profoundly studied historic literature about the Greek warlord Alexander Macedonian. In this poem, he describes one of the episodes of his military campaign.

Alexander the Great was a king of Macedonia who conquered an empire that stretched from the Balkans to modern-day Pakistan. He is considered one of the greatest minds in history who created an invincible army, which never lost the battle. "He had great charisma and force of personality but his character was full of contradictions, especially in his later years (his early thirties). However, "he had the ability to motivate his army to do what seemed to be impossible".

He was charismatic and ruthless, brilliant and power hungry, diplomatic and bloodthirsty.

The poem begins with:

What do Kazakhs know about Iskander,
The son of Philip, King of Macedon?
Both strength and courage had Iskander
But he was vain, a vain ambitious man.

Ascended to the throne and was crowned king.

The first six lines correlate with the following historical data: Alexander was

born in 356BC in Pella, the capital of the Kingdom of Macedon. He was the son of the King of Macedon, Philip, and his fourth wife, Olympias. He got good education. When he was 13, his father hired the Greek philosopher Aristotle to be Alexander's personal tutor. During the next three years, Aristotle gave Alexander a training in rhetoric and literature and stimulated his interest in science, medicine, and philosophy, all of which became of importance in Alexander's later life. When in 336BC King Philip died (he was assassinated), Alexander was proclaimed the king.

Obsessed by lust of power, there upon

He laid his plans his labour's lands to seize.

As soon as Alexander ascended on the throne, he immediately started to fulfill his ambitious plans to conquer the world and during his short life, 33 years, he created the huge Empire, which extended from East Macedonia and Thracia to the North West of India including Persia, Egypt, Syria and North East of India. The conquest of all territories took place through merciless bloodshed, destruction and violence, which Alexander's army brought to the local nations. In the poem, we read the following lines:

Much blood he shed, whole nations he wiped out

Seized towns and citadels, and kings dethroned.

He conquered all the lands around Macedon and flooded them with their own people's blood. He made his laws; he subjugated all, and ruled them with a cruelty unheard. In historical manuscripts there are many facts pointing to the cruelty, bloodthirstiness of Alexander. As the proof may serve the following lines from the historical data:

"When the walls finally gave in, the Macedonians poured their anger over the city defenders - 7,000 people were killed, 30,000 were sold as slaves. Alexander entered the temple of Melcart, and had his sacrifice.

The Macedonians stormed the city, killing everyone in sight, women and children included. 6,000 Thebans citizens died and 30,000 more were sold as slaves.

Balkan campaign: the resistance was useless, as the city was razed to the ground amid great bloodshed, and its territory was divided between the other 0 cities. The end of Thebes cowed Athens into submission, leaving all of Greece at least outwardly at peace with Alexander.

In Egypt: When Gaza was taken, the male population was put to the sword and the women and children were sold into slavery.

Syria and Levant: After the capture of Tyre,

Alexander crucified all the men of military age, and sold the women and children into slavery.

In the history of Alexander's military actions there is an episode of marching of his troops through the Gedrosian desert. 60-day march through the desert was disastrous for his army. Historical data tell us that Alexander's army ran short of food and water and suffered many casualties. Along the way he lost 12 000 soldiers to the harsh desert conditions.

This is how Abai describes this episode in his poem:

And then they came into an arid desert
(A trial sent Iskander from above),
Their store of water they could not
replenish,
And thirst tormented men and horses
both.

Iskander, by this lack of tortured,
Like all his men was spent and collapse.

Throughout the 60-day march through the desert, Alexander lost at least 12,000 soldiers, in addition to countless livestock, camp followers, and most of his baggage train. Some historians say he lost three-quarters of his army to the harsh desert conditions along the way. However, this figure was likely based on exaggerated numbers in his forces prior to the march, which were likely in the range of no fewer than 30,000 soldiers.

The climax of the poem is the moment when Alexander and his army came up to a golden gate and and pounding on the gate, he shouted:

In voice so angry it would rouse the dead:
"Unlock that Gate! You hear me? Open!"
Now footsteps sounded on the other side,
It was the keeper, and he answered calmly:
"Through this one gate your armies shall
not ride.

The way is barred, for it leads straight to
Allah."

These words didn't stop Alexander since he was "the conqueror of the world" and was sure that all doors should be open to him. But the keeper replied: "Subdue your temper, avarice and ambition, all men like you are not admitted here". Then Alexander asked the keeper for "some trifling token to support the story of this happening". (to be continued)

**A. MULDAGALIYEVA,
G. OKUSHEVA**

We all leave on the planet Earth and depend on its natural reserves. However, humankind tends to neglect this fact, often taking its good for granted, sometimes forgetting about the future generations and our heritage.

ECOACTIVISM – TREND OR NECESSITY?

Speakers included the founders of such ecologically important organizations as RocketPlastic (Daniyar Bakimov; best social project of the year), RecycleBirge (Pakizat Sailaubekova), EcoNetwork (Evgeniy Mukhamedzhanov), EcoPicnic.kz (Raphael Zhansultanov), PaketamNet (Mikhail Belyakov) as well as two scientists – Maira Kussainova, Head of Sustainable Agriculture Center, AgriTech Hub KazNAU, Kazakh National Agrarian University and Aliya Yernazarova, Deputy Director, Research Institute of Ecology, Al-Farabi Kazakh National University, first women-scientist from Kazakhstan with expedition to the South Pole.

"This is not my garbage, but this is my planet", "Ecoactivism is a necessity that is becoming a trend", "The goal is not the

recycling of garbage, but reduction of garbage", "There is so much waste that we began to create furniture from it" – those are some of the interesting quotes made at the Global Talk. The speakers also shared life hacks with which we could reduce the amount of garbage being thrown out. One of the first and simple steps is the rejection of plastic water bottles. Replacing a plastic bottle with a refillable bottle will not only help the environment, but you can also save a considerable amount of money. Walk more/ use public transport more often – is good both for the environment and for your health. Plastic tubes and toothbrushes can be easily replaced with metal and bamboo, which are much more environmentally friendly.

For me, as the team-lead of the GSA Global brunch (including, such parts as

Brunch with celebrities and Global Talk), it was principally important to organize the first event in my alma-mater, al-Farabi Kazakh National University, one of the leading Universities in Central Asia, which is not only constantly paying attention to the most urgent issues both locally and on the international arena, but as well is taking certain actions, such as amazing projects at the Institute of Ecology, own ecological journal and active membership in serious eco-friendly organizations worldwide. Of course I would not have been able to organize such an important event without the support and encouragement of my wonderful team and our respected University administration, for which I am deeply grateful.

**Aizhan ZHUSSUPOVA,
PhD, Assistant Professor**

Prepared by A.A. MULDAGALIYEVA

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Жағдаяттық басқару орталығы Кешенді қауіпсіздік жүйесінің жедел әрекет ету қызметінің бас маманы Рүстем Сансызбайұлын 50-ге толған мерейтойымен шын жүректен құттықтаймыз!

ЕРДІҢ ЖАСЫ – ЕЛУ

қалашығын дамытуға және жас ұрпақты тәрбиелеуге қосқан үлестері өте көп.

Халқымызда «Ер – елінің қорғаны» - демекші, бар өмірін еліміздің, университетіміздің қоғамдық қауіпсіздігіне арнаған Рүстем Сансызбайұлының көпжылдық қажырлы еңбегі мен өскелең ұрпақты рухани-адамгершілікте тәрбиелеуге қосқан зор үлесін ескеріп, қылмыспен күресу және қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша жедел және қызметтік міндеттерді шешуде тиімді ынтымақтастығы үшін алғысымызды білдіреміз.

Бүгінгі, 50 жасқа толған мерейлі сәтте Рүстем Сансызбайұлына ақ ниетпен мықты денсаулық, қажымас күш-қайрат, ортаймас несібе-дәулет тілейміз. Әрдайым отбасыңыздың тірегі, қамқоршысы, берік діңгегі болыңыз. Біз Сіздің, игі істеріңіздің қашанда оңға басуына, әр қадамыңыздың қарымды болуына, ел-қоғам алдында абыройыңыздың арта беруіне тілектеспіз. Аспаныңыз ашық, жүзіңіз жарқын, отбасыңыз берекелі, әр күніңіз мерекелі болсын! Жасыңызға жас қосылып, еңбегіңіздің жемісін көріп, әрдайым сыйлы ортада мәртебеңіз биіктей берсін!

Ш. САТКЕНОВА,
Жағдаяттық басқару орталығының бас маманы, профорг

білім, білік дағдыларын жетілдіріп, тоқтап қалмай, 25 жыл бойы ішкі істер саласында тынымсыз еңбек етіп, осы жолда көп белес-биіктерден өтіп, талай асуларды табандылықпен жеңіп, нелер қиындықтарды қажыр қайратымен жеңген тұлға.

2014 жылдан бастап осы күнге дейін әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Жағдаяттық басқару орталығындағы Кешенді қауіпсіздік жүйесінің жедел әрекет ету қызметінде бас маман болып қызмет атқаруда. Қызметтің бас маманы ретінде жұмыс істеу барысында қызметкерлер мен студенттердің өмірі үшін қолайлы жағдайлар жасауға, университет

На отделении корееведения кафедры Дальнего Востока КазНУ проходит грантовый проект онлайнкурсов по углубленному изучению корейского языка.

УРОКИ КОРЕЙСКОГО

Грантовый проект осуществляется за счет финансовой поддержки Корейского фонда (The Korea Foundation) и Женского университета Сукмёнг (Sookmyung Women's University).

Университет обладает сертификатом IEQAS (International Education Quality Assurance System), подтверждающим статус международного учебного заведения. Онлайнкурсы разработаны по программе университета Сукмёнг, видеолекции ведут профессора данного университета. Преподавательский состав включает магистров и докторов PhD, специализирующихся на обучении лингвистики корейского языка.

Данный курс рассчитан на 1 учебный семестр по 3 академических часа в неделю. Программы обучения тщательно продуманы, поэтому настойчиво рекомендуется следовать им полностью, от начала до конца. Онлайнкурс «Корейский язык для иностранцев (уровень 1)» проводится по вторникам, курс «Корейский язык для иностранцев (уровень 2)» проводится по пятницам. Онлайнкурсы слушают более 50 студентов 1 и 2 курсов отделения корееведения. По окончании курсов данные дисциплины будут внесены в транскрипт студентов.

Кафедра Дальнего Востока

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің шығыстану факультетінде Үндістан Республикасының Қазақстандағы Төтенше және Өкілетті елшісі Прабхат Кумар мырзаның қатысуымен «Елші сағаты» өтті. Бұл іс-шара Үндістан Республикасының 70 жылдығына және үнді халқының рухани көшбасшысы Махатма Гандиге арналды.

ЕЛШІ САҒАТЫ

ой-пікірлерін баяндады. Елші үнді тілін үйренушілерді оқулықтар және көркем әдебиетпен қамтамасыз ету, бірлескен ғылыми конференциялар ұйымдастыру, студенттердің ғылыми ізденістеріне қолдау көрсету туралы ойларымен де бөлісті.

Үндітану бөлімінің студенттері М.Гандидің қанатты сөздерін оқып, өмірінен көріністер көрсетіп, әндер шырқады Махатма Гандидің өмірі мен қызметі туралы пікірлер айтылды.

Бұл іс-шараға қатысқан Свами Вивекананда атындағы Үнді мәдениеті орталығының директоры Санджай Гарг студенттердің көрсеткен өнерлеріне тәнті болып, ризашылығын білдіріп, факультеттің ұжымы мен үндітану

бөлімінің оқытушы-профессорлар құрамына өз алғысын білдірді.

Таяу Шығыс және Оңтүстік Азия кафедрасы мен Үндістан елшілігі бірлесіп өткізген бұл іс-шара өте жоғары деңгейде өтті. Үндістан елшісі үндітану бөлімінің атқарып жатқан істеріне және студенттердің үнді тілін үйрену мен Үндістанды танудағы белсенділігіне ризашылығын білдіріп, ҚазҰУ мен Үндістан Республикасы университеттері арасындағы қарым-қатынасты нығайтуға алдағы уақыттарда күш салатындығын айтты.

Таяу Шығыс және Оңтүстік Азия кафедрасы

ЦИФРОВАЯ МУДРОСТЬ

В КазНУ им. аль-Фараби активно реализуется программа «Приглашение иностранных ученых и специалистов». С целью чтения лекций и проведения совместных научных исследований университет посетил профессор бизнес-школы «Ювяскюля» (Финляндия) Айжаз Шейх.

Профессор Айжаз Шейх (Aijaz Shaikh) – ученый с мировым именем, известный исследованиями в области цифровых технологий в сфере маркетинга. Диапазон его научных интересов охватывает цифровые технологии, применение мобильных приложений, цифровой маркетинг. Он - автор более, чем 30 научных трудов, 24 публикации в базе данных Scopus, включая статьи с высоким импакт-фактором, (h-индекс: 9). Кроме того, является зарубежным руководителем PhD докторских диссертаций факультета Высшей школы экономики и бизнеса.

В КазНУ им. аль-Фараби профессор работает с коллегами над планом совместных публикаций, научных проектов и учебно-методическими материалами. Главная цель визита – чтение лекций и проведение семинарских занятий по теме «Написание и публикация статей в журналах с высоким импакт-фактором» («Scientific writing», «Academic Writing», «Scientific Methodology») и лекций консультационного характера по подготовке и отправке статей в журналы с высоким импакт-фактором для PhD докторантов.

На факультете востоковедения прошел «Посольский час» с участием Чрезвычайного и Полномочного Посла Республики Индия в Казахстане господина Прабхат Кумара

Награда нашла своего героя. Причем, спустя 30 лет! Коллектив Центра ситуационного управления поздравляет своего руководителя с государственной наградой СССР – боевой медалью «За отвагу».

НАГРАДА НАШЛА ГЕРОЯ!

В этой удивительной истории оказался полковник запаса, заместитель первого проректора-директор Центра ситуационного управления КазНУ им. аль-Фараби Эрназар Ишанов.

Эрназар Хамидуллоевич – удивительной судьбы человек: после окончания школы он поступил в Высшую математическую школу Московского государственного технического университета им. Н.Э.Баумана, но, вопреки всему, его мечтой было стать военным, в результате чего он с отличием закончил Омское высшее общевойсковое командное дважды Краснознаменное училище имени М.В. Фрунзе (современный Омский кадетский корпус, РФ), и уже в 21 год убыл выполнять интернациональный долг в Демократическую Республику Афганистан (ДРА).

направлены в Афганистан выполнять интернациональный долг. «Все хорошо, мама, я служу в Бурятии», – писали они письмах домой, секретничая по строгому военному предписанию. На самом деле их служба проходила в неимоверно сложных условиях: жара, дефицит питьевой воды, постоянные атаки моджахедов, враждебно настроенное население. Когда читаешь воспоминания ветеранов Афгана, то понимаешь, что война обожгла их души ничуть не меньше, чем наших дедов в Великую Отечественную. Долг есть долг – они шли и выполняли приказы своих командиров, часто спасая не только свою, но и жизни боевых товарищей.

Согласно заключенному в апреле 1988 года Женевскому соглашению о политическом урегулировании положения вокруг ДРА, Советский Союз обязался вывести свой контингент в девятимесячный срок, то есть до 15 февраля 1989 года. С честью и достоинством выполнив свой интернациональный долг, Эрназар Хамидуллоевич 10 февраля 1989 года принял участие в выводе советских войск из Афганистана.

После окончания афганской войны Эрназар Ишанов не оставил воинскую службу, дошел до ранга полковника, командовал бригадой численностью 10 000 человек. Выйдя на пенсию, пробовал себя в

разных сферах деятельности, причем всегда на руководящих должностях и очень успешно. Он руководил службой безопасности банка, был директором завода... Оценив лидерские, профессиональные и организаторские качества и управленческие компетенции Е. Ишанов, его пригласили на должность заведующего военной кафедрой Казахского национального университета им. аль-Фараби. Не случайным было назначение именно его как волевого, опытного и креативного управленца на должность заместителя первого проректора-директора Центра ситуационного управления КазНУ им. аль-Фараби. Данный центр является уникальным, не имеющим аналогов среди вузов Казахстана.

29 октября 2019 года во время визита в КазНУ Президент страны Касым-Жомарт Кемелович Токаев ознакомился с достижениями университета по внедрению цифровых

технологий, кластером развития бизнес-компетенций, ЦОС «Керемет», в том числе и с работой Центра ситуационного управления. ЦСУ оснащен самыми современными средствами коммуникации, интерактивного сбора и анализа информации для контроля и мониторинга текущей деятельности университета.

Через месяц пришла радостная новость из Российской Федерации – Государственная награда СССР, боевая медаль «За отвагу» Эрназару Хамидуллоевичу Ишанову через 30 лет была передана в Посольство Республики Казахстан от Министерства обороны РФ. Разыскать адресата удалось благодаря большой и кропотливой работе, которую проводит дипломатический корпус РК, Союз ветеранов Афганской войны, а также ряд общественных организаций. Важную посредническую миссию здесь выполнил и отдел государственных наград Администрации Президента РФ В.В. Путина. Министр обороны РК Н.Б. Ермакбаев лично наградил Эрназара Хамидуллоевича Ишанова.

Мы искренне благодарим всех, кто прошел Афганистан, не сломался, смог подняться, встать на ноги уже в гражданской жизни. Казахстан и сегодня нуждается в таких людях, которые умеют преодолевать трудности, решать самые сложные задачи.

Желаем всем, кто прошел Афганистан, здоровья, успехов и благополучия.

Коллектив Центра ситуационного управления КазНУ им. аль-Фараби

ЕЛ БОЛАШАҒЫ

Қасиетті білім ордасында университет ректоры Ғ.Мұтановтың басшылығының негізінде, студент-жастар тәрбиесін кең ауқымда қамтитын тәрбиелік жобалар қолға алынып, жүйелі жұмыстар жасалуда. Солардың бірі жастардың ғылыми-шығармашылық ізденісінің жолашары – «Мен жастарға сенемін!» форумы.

дағы талантын ашуға, ғылыми ізденіске бейімделуге, тұлға болып қалыптасуына жол ашар тағылым-танымдық іс-шара. Сондықтан да ол – әрі қызықты, әрі қиын жас таланттар бәйгесі.

Университет ректоры академик Ғ.Мұтанов Елбасының жастарға деген сенімімен қуат алар «Мен жастарға сенемін!» студенттік форум өткізу идеясын көтеріп, ол бүгінде дәстүрге айналды.

Осы орайда бұл жобадан біз де қалыс қалған жоқпыз. Республика бойынша жиналған жобалардың ішінде біз ұсынған тақырыпта өзектілігімен ерекшелене алды. Физика ғылымының "Криофизика" бөліміне қатысты жобамызды ұсындық.

Криофизик... Криоинженерия... Криотехнология... Менің ойымша, адамдар бұл сөздерді жиі естіген шығар, мүмкін бұл сөздерді емес, тек «крио» префиксін ғана. Бірақ бұл сөздер ғылымнан алыс адамдарға Азимовтың кітаптарындағы фантастикалық терминдер сияқты көрінетініне сенімдіміз. Сол себепті «крио» префиксінің мағынасын түсінетін уақыт келді. Әр түрлі ақпарат көздерінен сіз грек тілінен алынған «крио» «суық, мұз» дегенді білдіретінін біле аласыз. Білмейтіндер үшін «крио» сөзі төменгі

температура мағынасын білдіреді.

Біз жасаған термопаралы термометрінің құны бар-жоғы 100 теңгені құраса, ал DT-8891A термометрі 25000 теңге қаражатты талап етеді. Бұдан түйетініміз, қатесі жоғары, салыстырмалы қымбат термометрді сатып алғаннан гөрі, ақша мен уақытты дәл жұмыс істейтін термометрді жасауға жұмсаған дұрыс.

Қаражаттағы шығын мен уақыттың үнемділігіне аса көңіл бөлінген дүниелер көпшіліктің сұранысын арттыратыны анық. Керекті заттардың қолжетімді

болуы да маңыздылығы жоғары нәрсе. Біз жасаған термопаралы термометрдің осы категорияларды біршама қамтитындығын ескерсек қолдануға жиі енгізіміз жөн. Ғылыми үрдістегі кішігірім жаңалықтарға көңіл бөлінсе, маңызы жоғары физикалық ашулар көптеп көрініс табады.

Ұлмерей ЖЕКСЕН,
физика-техникалық факультетінің оқытушысы;
Ғауһар ЖҰМАН,
магистрант

ИННОВАЦИОННАЯ ИНФРАСТРУКТУРА

При поддержке руководства КазНУ им. аль-Фараби на территории университета успешно развивается научно-технологический парк, основная цель которого - внедрение наукоемких разработок ученых КазНУ в опытно-промышленное и мелкосерийное производство.

в том числе и студенческих инициатив. Стратегическая задача деятельности НТП КазНУ – создание собственного рентабельного наукоемкого производства на базе высокотехнологичного оборудования, а также передача прав на его изготовление сторонним производственным структурам.

Научно-исследовательские работы выполняются по фундаментальным и прикладным научным исследованиям естественно-научного, гуманитарного и технического направлений. Они нацелены на конкретный результат и возможность перехода НИР институтов в область их практического применения.

Особое внимание в технопарке уделяется разработке инновационных проектов. Один из них – «Разработка и внедрение в кампусе КазНУ им. Аль-Фараби экологически безопасной технологии переработки органической фракции твердых бытовых отходов». Новая экологически безопасная и недорогая технология вермикомпостирования широко и успешно может использоваться в Казахстане для переработки самых различных видов органических отходов, в том числе и органической фракции ТБО. Конкуренентоспособность полученной продукции не вызывает сомнений, поскольку из фактических отбросов будут получены высокоэффективные кормовые добавки.

Другое направление – «Разработка аппаратно-программного комплекса космического аппарата и создание экспериментального образца наноспутника». Цель данного изобретения – аппаратно-программный комплекс космического

аппарата, создание экспериментального образца первого студенческого наноспутника Казахстана, а также проведение наземных испытаний экспериментального образца и дальнейший запуск в космос.

За период своей работы сотрудники НТП уже получили 32 охранных документа: патенты РК, предпатенты, инновационные патенты, а также авторские свидетельства об интеллектуальной собственности. Таким образом, современный технопарк имеет широкие возможности в области патентования, сопровождения проектов на национальном и международном

уровне. Формирование благоприятной среды для организации, развития и деятельности малых предприятий, наукоемкого высокотехнологичного бизнеса, продвижение и коммерциализация научно-инновационных разработок, опытно-конструкторских работ, изобретений и открытий – все это лежит в основе стратегии развития НТП КазНУ.

Т. САКЕН, Ж. ЕСЕНКУЛОВА,
*физико-технический факультет,
кафедра теплофизики и
технической физики*

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің шығыстану факультетінде корей тілін үйренушілердің білікті маман болып қалыптасуы үшін аянбай еңбек етіп келе жатқан, «ұлағатты ұстаз» атына әбден лайық Цой Ми Ок есімді жан бар. Жуырда ғана ұстазымыздың еңбегі еленіп, Корея Республикасының Президенті Мун Чжэ Иннің марапаттауына ие болды.

ЕҢБЕГІҢ ҚАЛМАС ЕЛЕНБЕЙ...

олардың корей тіліне, мәдениетіне, салт-дәстүріне деген қызығушылықтарын ары қарай да тереңдете білетін сонсенниміміз ізін басып келе жатқан оқытушылар мен корей тілін үйренушілерге көмек ретінде 2006 жылы «Методика преподавания корейского языка» оқулығын, 2007 жылы Сеулде жарыққа шыққан «Интересный корейский язык» оқулығын, 2008-2010 жылдар аралығында алты томдық «Корейский язык для казахстанцев» оқулығын орыс тілінде дайындап шығарды.

Цой Ми Ок ұстаз өте белсенді жан. Ол шәкірттерін білім нәрімен сусындатып қана қоймай, университетімізде өткізілетін ғылыми-әдістемелік конференцияларға, Корея Республикасының ғылым және білім ұйымдары мен Орталық Азиядағы корейтанушылар Ассоциациясы тарапынан өткізілетін ғылыми-

әдістемелік семинарларға тұрақты түрде қатысып, өз тәжірибесімен бөлісіп отыруды дәстүрге айналдырған. Кафедраға жаңадан жұмысқа қабылданған оқытушылар үшін арнайы ашық сабақтар мен шеберлік сағаттарын өткізіп, олардың практикалық сабақтарына қатысып, кемшін тұстары болса ақыл-кеңесін беріп, жас мамандарды өз қанатының астына алып, баулып жүрген білікті маман, ардагер ұстаз.

Ол тәрбиелеген біздің түлектеріміз қазіргі таңда Оңтүстік Кореяда, ТМД елдерінде және де өз елімізде әртүрлі салаларда еңбек етіп, экономикамыздың дамуына өз үлестерін қосуда.

Цой Ми Ок ұстазымыздың еңбегі ескерілмей қалып қойып жатқан жоқ. Ол 2008 жылы Корея Республикасының Үкіметтік марапаты –

«Корей тілі мен мәдениетінің дамуына қосқан үлесі үшін» медалі мен дипломының, 2009 жылы «әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың Үздік оқытушысы» атағының иегері атанды. 2019 жылы білім беру мен тәрбие жұмыстарын ұйымдастыру мен жетілдірудегі айтарлықтай табыстары үшін, білім және тәрбие беру бағдарламаларын жүзеге асыруға қосқан зор үлесі үшін, студенттердің корей тілін үйренудегі практикалық дайындықтары мен шығармашылық белсенділіктерін арттыруға, халықаралық байқаулардағы студенттердің жетістіктерге жетуіне сіңірген еңбегі үшін университет тарапынан тағы да үлкен марапатқа – «Ерен еңбегі үшін» медаліне ие болған еді.

Енді, мінекей, тағы да қаншама жылдардан бергі еңбегі жоғары бағаланып, Қазақстандағы корей диаспорасының өкілі ретінде корей тілі мен мәдениетінің дамуына қосқан үлесі үшін Корея Республикасының Президенті Мун Чжэ Иннің марапаттауына ие болды.

Цой Ми Ок тынымсыз еңбектеніп, әрдайым шығармашылық ізденісте жүріп отандық корейтану мектебінің озық дәстүрлерінің қалыптасып сақталуына, оқу-тәрбие үдерісіне инновациялық технологиялардың енгізілуіне, студенттердің бойында білімге, ғылыми-зерттеу жұмыстарына деген құштарлықты оята арқылы еліміздің зияткерлік әлеуетінің қалыптасуына өз үлесін қосып жүр. Біз ұстазымыз әрі әріптесіміз Цой Ми Окты жоғары марапатымен шын жүректен құттықтап, Қазақстандағы корейтану ғылымына қосарыңыз әлі де көп болсын деген тілегімізді білдірмекпіз.

У. АМИРБЕКОВА,
*Қиыр Шығыс кафедрасының
аға оқытушысы;*
Ю. ТЕН,
*Қиыр Шығыс кафедрасының
доценті, филол.ғ.к.*

ҚҰРЫЛТАЙШЫ:

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

Бас редактор: Досжан БАЛАБЕКҰЛЫ

Тілшілер: Айнұр АҚЫНБАЕВА,

Светлана ӨМІРҒАЛИЕВА

Фототілші: Марат ЖҮНІСБЕКОВ

Корректор: Гүлмира БЕКБЕРДИЕВА, Ағила ШУРИЕВА

МЕКЕНЖАЙЫ:

050040, Алматы қ., әл-Фараби даңғылы, 71, ректорат, 11-қабат, №1104 бөлме.

Байланыс телефоны:

377-33-30, ішкі: 11-94,

тікелей: 377-31-48.

Электронды мекенжай:

kazuniver2016gazeta@gmail.com

Газет редакцияның компьютер орталығында теріліп, беттелді. АҚ "Алматы-Болашақ" баспаханасында басылды.

Бағасы келісім бойынша.

Таралымы 1000 дана

Тапсырыс: №173

● Жарияланған мақаладағы автор пікірі редакцияның көзқарасын білдірмейді.

● Редакцияға түскен қолжазба қайтарылмайды, үш компьютерлік беттен асатын материалдар қабылданбайды.

● «Қазақ университетіне» жарияланған мақала көшіріліп басылса, сілтеме жасалуы міндетті.

● Жарнама мәтініне жарнама беруші жауапты.